प्रोति । एवं प्राप्तऽउच्यते । देव॰ अधुना उक्तमेव सिद्धान्तं स्थापयति ·

कालो वा प्रत्ययात् ॥३॥ तत्कालतैव नैमित्तिकस्य स्यात् प्रतीयते हि निमित्तकालता नैमित्तिकस्य प्राक्तावन्निमित्तान्नैमित्तिकं न भवति निमित्तऽउपजाते नैमित्तिकं भवति तेन तत्कालतास्य · तस्मात्साधूक्तम् कर्मोप॰त्कालमिति (१) · कर्मग्रहणाच्च पुरुषसम्बन्धिन्युपपाते तत्कालता न भवति यथा गेहदाहेऽग्नये क्षामवतऽइति (४. ३६) । महाव्याहृतिहोमोऽनादेशे ॥४॥ भूर्भुवः स्वरित्येता महाव्याहृतयोऽध्येतृप्रसिद्धाः ताभिर्होमः कर्तव्यः · यत्र निमित्तमुपदिश्य नैमित्तिकस्यानादेशः तत्र भवति · यत्र पुनर्निमित्तोद्देशेन नैमित्तिकादेशस्तत्र तदेव यथा प्रणीता स्कन्ना अभिमृशेदिति (५. २८) · तत्र महा॰मो न भवति अनादेशऽइत्युक्तत्वात् । व्याहृतिहोमविशेषार्थमिदमाह ·

हौत्रिके भूरिति गार्हपत्ये ॥५॥ हौत्रिके उपपाते भू॰त्ये जुहोति · हौत्रिकं चार्ग्वैदिकमुच्यते । देव॰ अत्र स्वाहेत्यध्याहारः · स्वाहा॰ङ्त्वादित्युक्तेः (४. ४. १८) । अत्राग्निर्देवता · अयमनादिष्टहोमो यत्र कर्मणि ब्रह्मा भवति तत्र ब्रह्मणा कर्तव्यः · ब्रह्मवरणात्प्राक् निमित्ते जाते व्याहृतिहोमार्थं ब्रह्मणो वरणं समन्त्रकं कृत्वा तेन होमः कारयितव्यः · यत्र ब्रह्मा न भवत्यग्निहोत्रादौ तत्र तत्कर्त्रैव कार्यः · सोमे च कालाहुतिभिरस्य समुच्चयः । दक्षिणाग्नावाध्वर्यवे भुव इति ॥६॥ अध्वर्युवेदविहितोपपाते । आग्नीध्रीये सोमे ॥७॥ सोमे वर्तमानऽआध्वर्यवऽउपपाते आ॰ये जुहोति · प्रागाग्नीध्रीयोत्पत्तेः दक्षिणाग्नावेव हूयते न होयमाहुतिराग्नीध्रीयं प्रयोजयति स्वकालत्वात् अस्याश्च नैमित्तिकत्वात् । देव॰ अत्र वायुर्देवता । स्वरित्यौद्गात्रऽआहवनीये ॥८॥ उद्गातृवेदविहिते भेषे स्वरित्या॰ये जुहोति । देव॰ अत्र सूर्यो देवता । चतुर्गृहीतान्येतानि सर्वत्र ॥९॥ सर्वप्रायश्चित्तं च पञ्चभिः प्रत्यृचम् ॥१०॥ स॰त्तमिति संज्ञा संव्यवहारार्था · तदाह · । देव॰ व्याहृतिहोमानन्तरं वक्ष्यमाणाभिः पञ्चभिर्ऋग्भिः प्रत्यृचं स॰त्तं [आहवनीये] जुहोति · एकैकया ऋचा एकैकामाहुतिं जुहोतीत्यर्थः ।

त्वं नोऽअग्नेऽइति द्वाभ्याम् (२१. ३-४) अयाश्चाग्नेऽस्यनभिशस्तिश्च[1] सत्यमित्त्वमया

---

१) ? शस्तिपाश्च ३. See Kauçika ५ and १७. Kâṭhaka ५. ४. Çânkh. ३. ११. ३.